

Napočil je čas za odločitve na področju industrije

Industrija prihodnosti bo pametna, sodelujoča, zelena in kreativna – le tako bomo uspeli uloviti in mogoče celo prehiteti bolj razvite države, so se strinjali govorci. A jasno je, da trajnostni način razvoja ne bo mačji kašelj, težave nam predstavlja tudi digitalizacija, v odnosu med gospodarstvom in državo pa največ očitkov leti na zakrnel šolski sistem in preveč birokracije.

Nina Šprohar, foto: Kraftart

»Ko se začnemo pogovarjati o energiji, ne želimo imeti vetrnic, hidroelektrarn, sončnih elektrarn, niti termoelektrarn. Kako bomo potem sploh izdelovali vse, kar smo si zadali? Moramo se odločiti, ali bomo lovci ali plen,« je k razmisleku pozval premier Marjan Šarec.

Primer dobre prakse zagotovo predstavlja podjetje Duol - to proizvaja napihljive dvorane, ki jih uporabljajo tudi v najbolj odročnih krajih na svetu, kjer prevladujejo ekstremne vremenske razmere, kmalu pa najbrž ne bodo prisotni več zgolj na Zemlji, saj z NASO sodelujejo na projektu Mars. Zanje oblikujejo prototipe habitatov, ki bi jih na rdečem planetu postavili za astronave. Dušan Olaj, direktor podjetja, pravi, da jih je ravno majhnost Slovenije spodbudila, da gredo v svet, kjer so ustvarili tržno nišo, ki prej sploh ni obstajala. A pri preboju jim je pomagala tudi država, saj v primeru, da ne bi bili člani Evropske vesoljske agencije (ESA), ne bi mogli pridobiti sredstev. Država se mora torej selektivno odločati, v katerih mednarodnih iniciativah se spleča sodelovati, saj za sodelovanje v vseh nima na voljo dovolj sredstev. »Prav zato skušamo poiskati niše, kjer smo močni in bi se lahko uveljavili,« je prepričana Urška Zupin iz Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo RS (MGRT).

»Nemudoma moramo preiti v krožno gospodarstvo«

Da je industrija za Slovenijo izredno pomembna, kaže že podatek, da ustvari skoraj tretjino prodaje in predstavlja približno polovico slovenskega izvoza. V 18 tisoč podjetjih zaposluje 200 tisoč ljudi, kar pomeni skoraj četrtino delovno aktivnega prebivalstva. Minister Zdravko Počivalšek meni, da smo prav po zaslugi industrije in z njo povezanih storitev tako uspešni. »A ne smemo zaspati na lovorikah, temveč se moramo pripraviti na prihodnje obdobje, ko bo način gospodarjenja postal drugačen,« opozarja, saj je prepričan, da moramo nemudoma preiti v krožno gospodarstvo, kar pa za industrijo ne bo majhen zalogaj. Da bo tema industrije prihodnosti močno zaznamovala delo Evropske komisije, je prepričana evropska komisarka za promet Violeta Bulc, ki si želi, da se Slovenija odloči za bolj ambiciozno industrijsko strategijo.

Boštjan Gorjup, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije (GZS), meni, da se rešitev skriva v okrepitevi

izvozne aktivnosti malih in srednje velikih podjetij, saj zaenkrat 100 največjih podjetij ustvari več kot polovico celotnega slovenskega izvoza. Dodal je še, da bo v luči novih izzivov, kot so digitalizacija, globalizacija in avtomatizacija, potrebno več sodelovati in uvajati nove poslovne modele. »Kar se tiče avtomatizacije in robotizacije, smo šele na začetku poti, glede na to, da je strošek dela v primerjavi z, recimo, Nemčijo, dosti nižji. Sedaj se je tudi cena robotov toliko spustila, da pri dobaviteljnih opažamo, da se marsikdo loteva robotizacije in avtomatizacije,« je še pripomnil.

Energija prihodnosti

Za razvoj industrije je pomembna tudi energetska oskrba, zato ji je dobršen del pozornosti posvetil predsednik vlade Marjan Šarec. »Ko se začnemo pogovarjati o energiji, ne želimo imeti vetrnic, hidroelektrarn, sončnih elektrarn, niti termoelektrarn. Kako bomo potem sploh izdelovali vse, kar smo si zadali? Moramo se odločiti, ali bomo lovci ali bomo plen,« je k razmisleku pozval vse zbrane.

Podjetja si na tem področju želijo predvsem zanesljive in cenovno primerljive energetske oskrbe. »Cena energije je pri nas višja, a moramo jo biti sposobni pretvoriti v izdelke z višjo dodano vrednostjo,« je prepričan predsednik uprave v podjetju Talum, Marko Drobnič. Dodaja, da zna tudi industrija prispevati svoj delež v elektroenergetski sistem. »Vlaganje v obnovljive vire je potrebno, a težko bomo samo z njimi podpirali ves razvoj in industrijo, zato je potrebno najti ustrezno »mešanico« energije,« meni.

Cilji morajo biti jasno zastavljeni

Kako torej sploh oblikovati industrijo prihodnosti? Bi se morali zgledovati po nemškem ali japonskem modelu? Hubert Kosler iz Yaskawe je prepričan, da tovarne prihodnosti ne kupiš, temveč jo razvijaš. A ker so del japonske korporacije, so delno integrirani v japonsko vizijo, delno pa vseeno imajo proste roke. Prvi mož GZS pa meni, da se moramo odločiti,

katere kompetence bomo potrebovali čez približno osem let, potem pa vsako leto prilagajati program. Z izzivi industrije 4.0. so se podjetja sicer spopadla na različne načine. Gorjup je dejal, da so pred leti izdelovali tiste najlažje, nezahtevne aparate, danes pa izdelujejo najbolj zahtevne, visokotehnološke. »Makroekonomski okvir je seveda važen, a odnos do raziskovalno-razvojnega sektorja mora biti pozitiven, da najdemo skupaj korak naprej,« je prepričan.

Gwenole Cozigou (EK-DG GROW) opozarja, da bi se sicer morali odpreti, a ne smemo biti naivni. Posebej poudarja pomen javnih naročil za gospodarstvo ter direktive za učinkovito javno naročanje. Aleš Cantarutti, državni sekretar na MGRT, dodaja, da Evropska komisija sicer veliko govori, a naredi bolj malo. »Slovenija je majhna, zato nas lahko preslišijo. Moramo postaviti jasne cilje, strategije in se povezovali s podobno mislečimi državami, da nas bodo lažje slišali,« poziva.

Industrija prihodnosti je v ljudeh

Pri sodelovanju in povezovanju na celotni vertikali so strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP) korak v pravo smer, se strinjajo tako podjetniki kot tudi akademiki in predstavniki države. »A pri pridobivanju postopkov in dovoljenj imamo probleme,« opozarja Marko Drobnič iz Taluma. Boljši bi lahko bil tudi izobraževalni sistem. Kot pravi Marta Kelvišar iz podjetja Adria Dom, študentje, s katerimi sodelujejo, sicer razmišljajo »out of the box«, so kreativni, a težave opaža na nižjih stopnjah izobraževalne verige, v osnovnih in srednjih šolah. Pripisuje jih neodzivnosti šolskega sistema v času velikih sprememb, saj otrok ne učijo pridobivanja informacij, manjka jim kompetenc timskega dela, sodelovanja, sama jih vidi kot individualiste. V podjetju se na to odzivajo z medgeneracijskim sodelovanjem in s sistemom mentorstva, Kelvišarjeva pa opaža, da tovrstne prakse pripomorejo obojim, saj se tudi starejši lahko marsikaj naučijo od mlajših, ne le obratno. »Industrija prihodnosti je v ljudeh,« poudarja. Tudi Cantarutti se strinja, da brez ljudi ni razvoja, zato mora šolski sistem bolj sodelovati z gospodarstvom na vseh ravneh izobraževanja.

Da je to sodelovanje zdaj nujno še bolj kot kadarkoli prej, je prepričan tudi Peter Venturini iz podjetja Helios. »Le tako se bomo lahko hitro prilagodili spreminjajočim se razmeram,« pravi in dodaja, da je treba raziskovalnim inštitucijam omogočiti najnovejšo opremo, orodja in tehnologije. Govorci pozdravljajo iniciative, ki mlade povezujejo z gospodarstvom, kot so denimo »Po kreativni poti do znanja«, »Inženir/ka bom!« in »Mladi raziskovalci«.

Preveč birokracije celo za tiste, ki jo ustvarjajo

Vprašanje, ki se poraja, je tudi nujnost robotizacije in digitalizacije. Dr. Peter Wostner, vodja sektorja za koordinacijo pametne specializacije v Službi Vlade RS za razvoj in kohezijsko politiko, meni, da je izobraževanje treba prilagoditi digitalizaciji, saj bo v roku šestih let veliko število delovnih mest, kot jih poznamo danes, izgubilo. »Takojšnji ukrepi so nujni, v nasprotnem

primeru bomo že prepozni,« opozarja in dodaja, da premalo vlagamo v razvoj. Podobno kot Gorjup je tudi Wostner prepričan, da se moramo že danes vprašati, kakšna je struktura kadrov, ki jih bomo potrebovali leta 2025. Janko Burgar pa meni, da je pri industriji 4.0 in družbi 5.0, ki jo prodajajo Japonci, veliko govora o novih trendih, ki se jih podjetja močno zavedajo, saj so v nenehnem stiku s konkurenti, država pa malo manj. »Če ne bomo uspeli ponuditi enako dobrih ali boljših storitev in proizvodov kot konkurenca, bo to kar naenkrat postal velik družbeni problem,« je prepričan.

Burgar meni, da je industrija že danes sodelovalna, a je nujno, da smo boljši, hitrejši ter ne tratimo časa tam, kjer ni treba, raje naj napredujemo tam, kjer se odpirajo priložnosti. »SRIP-i so odlična platforma, kjer se lahko srečujemo in delimo mnenja ter ideje,« trdi. Prav tako je pomembna podpora države, ključno pa je, da so ukrepi trajni, stabilni ter da država pripre vrata, kjer je potrebno. Predstavniki gospodarstva si od države želijo manj zahtev po poročanju, manj administrativnih del. Preveč je birokracije, menijo vsi udeleženi, vključno z Jernejem Saleclom z MGRT, ki je dejal, da imajo z njo tudi sami težave, pa jo ustvarjajo.

Možnost javno-zasebnega partnerstva

Kje pa najbolj zaostajamo? Burgar pravi, da si najbolj želijo, da bi se država bolj opogumila in šla v investicije po sodobnih metodah. To pomeni, da tudi država postane investitor ter da dopušča, da se javno-zasebno partnerstvo razvija z vidika strateške infrastrukture v javnem interesu. »Tega vidimo premalo, kajti proračun sam vsega ne bo zmogel pokriti, ve se pa, da je na področju zdravstva, kjer Cosylab največ deluje, največji strošek povezan prav z uvedbo novih tehnologij. In če želimo državljanom ponuditi najboljše, moramo seveda pripustiti nove tehnologije. Te lahko kupimo bodisi iz lastnega žepa bodisi dovolimo, da se z modeli javno-zasebnega partnerstva razvijejo takšne storitve, ki omogočajo državam največ. Pri tem se državi ni potrebno aktivirati z lastnim financiranjem, temveč v obliki javno-zasebnega partnerstva,« meni Burgar. gg

»Če ne bomo uspeli ponuditi enako dobrih ali boljših storitev in proizvodov kot konkurenca, bo to kar naenkrat postal velik družbeni problem,« je prepričan Janko Burgar iz podjetja Cosylab.

Podpora države je pomembna, ključno pa je, da so ukrepi trajni, stabilni ter da država pripre vrata, kjer je potrebno.

